

Milan Vincetič

HAIKUJI PRIMOŽA REPARJA

Protoplazma strasti in trepet smrtnosti

Tradicionalna japonska pesniška oblika haiku je že zdavnaj prešla meje svoje domovine. Najverjetneje pesnike, ki se spopadajo z njim, najbolj izziva njegov skrajni asketizem, ki s svojo dovršenostjo mora spominjati na filigram. Drugače je haiku – pri nas sta se z njim »spoprijela« Mark Ogen in Slavko Kvas – le posoda brez vsebine, krajina brez obzorja ali ptica brez veje, na kateri bi se parila. Tradicionalni haiku seveda črpa iz zen budistične zakladnice, nejaponski pa si je postlal, da ne bi deloval preveč narejeno, pač z ontološko-eshatološko miselnostjo, ki je oplodila (neavtohotnega) pisca. Tako je namreč čisto naravno, da v knjigi enojnih in »dvojnih« haikujev *Primoža Martina Reparja Alkimija srčnega utripa* (Založba Littera picta, 1998), ne iščemo vzhodnjaških miselnih in filozofskih refleksov, temveč obraz pesnika, ki se je odločil napolniti to na videz majhno, a po vsebini mogočno posodo, z dvema, z našo (krščansko) kulturno-filozofsko dediščino obarvanima večnima determinantama: z ljubeznijo in s smrtjo.

Oba antipoda sta zanj seveda hipna kot »trzljaj svetlobe«, viharna kot »protoplazma strasti in njeno ozemljeno seme« in hkrati »dva obraza na ognjenem sedlu, ki jezdit v nov dan«, obe navidezni skrajnosti zлива v odtenke krajin ali jesenskih pejzažev ali ju kratkomalo primeša v bestiarij »norosti sveta, kjer sedi samomorilec in si ne upa dalj.«

A ta melanholični »samomorilec« kljub vsemu ne bo nikoli dvignil roko nase, temveč se fatalno in večno prepuščal v »trepet smrtnosti in v odprtost božje rane«, torej v usojenost in nagonkost erotičnega, kajti njegova, morda beckettovska »vrv se (vedno znova) strmo vzpenja v ljubeči objem«.

Vse se torej odpreda iz svoje latentnosti v »prehitevanje žalosti neke balade« v navidezno »naglo smrt«, ki sklene ta skorajda mučeniški in izmučeni kolobar v »eksczes Resnice«. Je to morda »odjedanje božjega?« Vsekakor. Iz Reparjevih verzov namreč veje pridih nezaupljivosti, skeptičnosti in ironičnosti do »etra samote, zalučanega v Boga«, do »zakletega spomina in transmutacij du-

ha«, zato pa se še hlastneje zavija v plašč tesnobe, čeprav imamo po drugi strani občutek, da bi najraje potrgal vse gumbе, saj zapiše :

»Pesnil sem se med
zvezde in spesnil morsko
dno – v želo hiteč.«

To silovito hotenje in hkrati hite-
nje vase in navzven mu res natika
»zanko spregovorečega jezika, s ka-
terim lovi svojo smrt«. In nič ne po-
maga: okužen s »svojo skrivnostno
blaznostjo in strogostjo čistih zvez-
dnih namigov« se podaja in podaja,
čeprav ga včasih izda sapa in noge,

po pokrajinah v »preglednost klav-
cev, ki v smrti ne vidijo ne dobrega in
zlega«.

Reparjevi haikuji, tudi »dvojni«, za katere piše Milan Dekleva, »da imajo presenetljiv zrcalni, podvojitveni učinek«, čeprav sam za vse ne bi dal roko v ogenj, so pogumno in srčno potovanje v zamolk in krik v te navidez tihotne lirske akvarele ; škoda je le, da nekaterih, ki, po šolsko, obravnavajo preveč splošne bivanjske stiske, ni še enkrat obrusil ter pometil ločila in šele potem bi se res kristalno »križal trenutek z večnostjo«. Vsaj po mojem.